

Vigilància epidemiològica de malalties relacionades amb el treball. Any 2021

Durant l'any 2021 les àrees bàsiques d'atenció primària de la nostra zona han comunicat 142 casos de malalties relacionades amb el treball, que s'han registrat en el Sistema de Vigilància Epidemiològica de Malalties Relacionades amb el Treball de l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

En totes les comunicacions, els metges i metgesses d'atenció primària han sol·licitat derivació del cas a la Unitat de Salut Laboral (USL) per valoració el diagnòstic de sospita clínica de malaltia relacionada amb el treball. Aquesta valoració inclou l'establiment de la relació amb l'exposició als riscos laborals i l'assessorament en la realització de les accions necessàries per a la gestió correcta del cas:

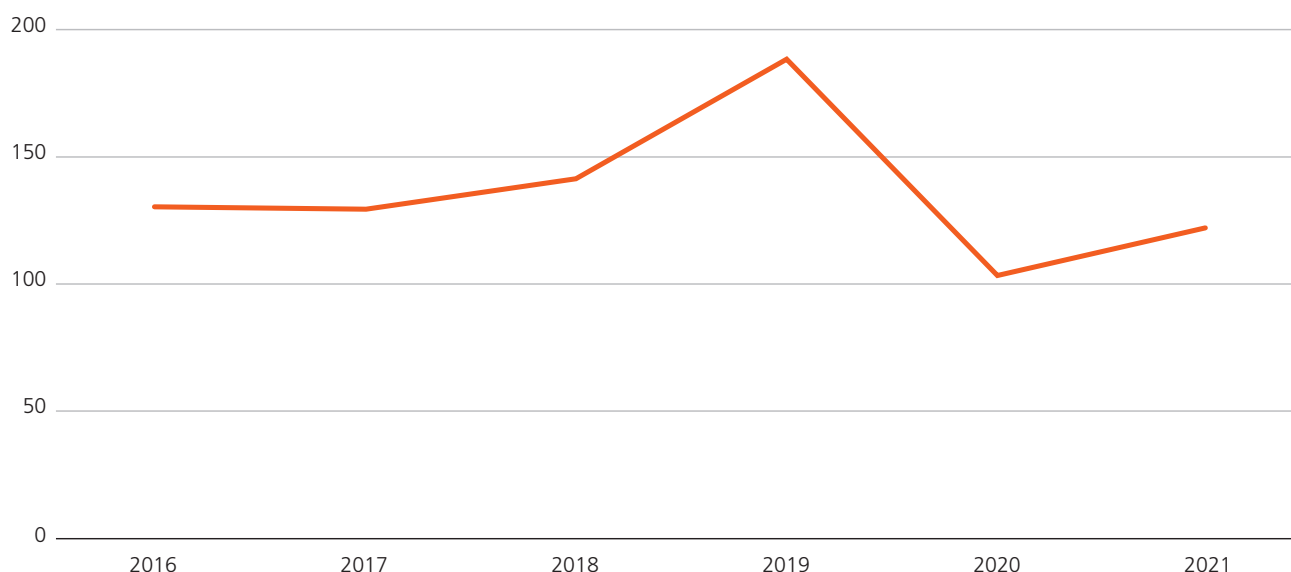
- Suport i assessorament al professional notificador del cas.
- Orientació individual al pacient.
- Recomanacions dirigides al servei mèdic dels SPRL i/o a altres agents relacionats (Institut Català d'Avaluacions Mèdiques, Institut Nacional de la Seguretat Social, Inspecció de Treball).

Patologia	Casos
Malalties derivades de riscos psicosocials	122
Patologia osteomuscular	14
Patologia respiratòria	3
Hipoacúsia professional	1

Els trastorns de salut mental relacionats amb el treball han estat les patologies més derivades a la nostra Unitat, amb 122 casos, seguides de les malalties musculoesquelètiques, amb 14 casos.

Durant aquest any hem iniciat un estudi de recerca retrospectiu per conèixer l'evolució de les notificacions de malalties derivades de l'exposició a riscos psicosocials durant un període més llarg de temps, des de 2016 fins a l'any 2021, com es pot veure al gràfic de la pàgina següent.

Casos de salut mental derivats, 2016-2021

En aquesta anàlisi inicial, hem observat que el nombre de notificacions ha augmentat lleugerament cada any amb un pic de notificació de casos en el període prepandèmic COVID-19, on destaquen 188 derivacions fetes durant el 2019 i a continuació una davallada de derivacions en el període pandèmic, que torna a recuperar-se l'any 2021 de forma progressiva amb 122 casos, sense arribar encara als nivells prepandèmics.

Hem analitzat les activitats de les empreses en les quals estaven treballant els pacients derivats durant el període 2016-2021.

Activitat desenvolupada (segons CNAE 2009)

	Casos
Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes	154
Activitats administratives i serveis auxiliars	118
Indústries manufactureres	85
Activitats sanitàries i de serveis socials	83

Les cinc activitats empresarials amb més derivacions han estat: l'activitat comercial, les activitats administratives i serveis

auxiliars (categoria que inclou ocupacions en l'àmbit de la neteja i seguretat privada), les activitats industrials, les activitats sanitàries i de serveis socials, i les activitats de transport i emmagatzematge.

Pel que fa al nombre de trastorns de salut mental derivats segons el sexe, és més elevat en dones, amb un 65%, que en homes, amb el 35%.

La franja principal d'edat és la compresa entre els 30 i els 44 anys, i els grups diagnòstics més prevalents segons la CIE-10 són els trastorns d'ansietat i el trastorn adaptatiu mixt amb ansietat i depressió.

Aquest estudi preliminar amb una base de dades més àmplia ens permetrà continuar aprofundint en el coneixement de la problemàtica i dissenyar i impulsar, conjuntament amb altres agents implicats, accions específiques orientades als diferents sectors d'activitat empresarial, especialment en els que hem trobat més afectats, que permetin avançar en la millora de la salut mental i el benestar emocional de les persones treballadores.

Vigilància postocupacional de la salut dels treballadors que han estat exposats a l'amiant

La USL del Barcelonès Nord i Maresme gestiona el programa de vigilància postocupacional en l'àmbit territorial. Es tracta d'un programa d'accés voluntari del qual forma part una cohort de persones treballadores postexposades a l'amiant que ja no treballen en les empreses on van tenir contacte amb aquest material, perquè ja s'han jubilat o perquè estan en actiu en altres empreses.

Aquestes persones actualment poden ser derivades des de la xarxa d'atenció primària, des dels serveis de pneumologia o a través de la detecció activa en el Registre de Treballadors Exposats a l'Amiant (RTEA) que gestiona la nostra USL.

Es fa una primera visita mèdica a la USL, on es valora l'exposició a l'amiant i la inclusió en el programa i es deriva al Servei de Pneumologia de BSA per a completar l'estudi, havent realitzat les proves complementàries necessàries. Els casos retornen a la USL per tal de ser informats de la periodicitat del seguiment mèdic i facilitar, si escau, el reconeixement de la patologia relacionada amb l'amiant com a malaltia professional per part de l'Institut Nacional de la Seguretat Social.

La USL s'encarrega del seguiment i manteniment del registre de la cohort de postexposats del RTEA de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT).

La cohort actual de treballadors/ores en seguiment per la nostra unitat és variable, per la inclusió de nous pacients que s'ha detectat que han estat exposats a l'amiant i per canvis de residència o èxits que ocasionen baixes en el seguiment.

Actualment estem seguint de forma activa un total de 136 treballadors/ores. La patologia detectada a la cohort en seguiment és:

Patologia	Casos
Asbestosi / fibrosi pleural	6
Malalties pleurals benignes relacionades amb l'amiant	17
Sense patologia relacionada amb l'amiant	82
Pendents de completar proves diagnòstiques	31

Volem destacar, durant aquest any 2021, l'inici d'una línia de treball coordinada pel Servei de Coordinació d'Actuacions de Salut Laboral de l'ASPCAT on també han participat les USL, la Tresoreria General de la Seguretat Social i l'Associació de Jubilats de MACOSA, que consisteix a fer una cerca activa de treballadors/ores que hagin pogut estar exposats durant els anys de major manipulació de l'amiant, entre 1970 i 1990, en empreses dels sectors metal·lúrgic, ferroviari, de la construcció, tèxtil i naval predominantment i que visquin a la nostra regió. L'objectiu és identificar-los, localitzar-los, informar-los i facilitar la seva incorporació en el programa per tal de fer el seguiment i el tractament en el cas que es detecti un problema de salut relacionat amb l'amiant.

Aquesta cerca activa s'ha iniciat en una de les fàbriques metal·lúrgiques més importants de Barcelona, MACOSA, i s'han identificat 265 treballadors residents a la regió del Barcelonès Nord i Maresme. En el moment actual els estem informant i fent les visites mèdiques.

És important que si, des d'atenció primària, detecteu algun/a treballador/ora que hagi desenvolupat alguna d'aquestes activitats en els sectors empresarials abans esmentats pregunteu pel possible contacte amb amiant i, en cas positiu, ens el deriveu per valorar la seva inclusió en el programa.

Què ha de fer el metge/essa d'atenció primària si sospita el diagnòstic d'una malaltia professional?

Quan els facultatius de la xarxa d'atenció primària tinguin coneixement de l'existència d'una malaltia que podria ser qualificada com a professional inclosa en l'annex 1 o 2 del Reial Decret 1299/2006, de 10 de novembre, pel qual s'aprova el quadre de malalties professionals al sistema de la Seguretat Social i s'estableixen criteris per a la notificació i el registre ([vegeu vincle](#)), ho han de comunicar a l'entitat gestora o entitat col·laboradora amb la Seguretat Social que assumeixi la protecció de les contingències professionals de la persona treballadora (mútua col·laboradora amb la Seguretat Social), per tal de ser definida com a malaltia professional.

En cas de desacord, serà l'Institut Nacional de la Seguretat Social qui decidirà sobre la determinació de la contingència i el reconeixement de la malaltia professional.

Per a qualsevol dubte que tingueu al respecte, podeu adreçar-vos a la vostra Unitat de Salut Laboral de referència, on us podran orientar en la gestió del cas.

Recordeu

Els objectius de la notificació de casos laborals són:

- Detectar malalties relacionades amb el treball ateses a l'atenció primària.
- Descriure la morbiditat relacionada amb el treball.
- Conèixer els factors de risc associats a les patologies detectades.
- Contribuir a la resolució dels casos i a la prevenció dels riscos laborals.

BADALONA SERVEIS ASSISTENCIALS

UNITAT DE SALUT LABORAL BARCELONÈS NORD I MARESME

Dra. Laura Ramírez Salvador · Dr. Àlex Guerrero Roca · Sra. Laura Sanahuja Machado

Sant Anastasi, 69. 08911 Badalona · Tel. 93 464 84 64 · Fax 93 502 90 14 · uslbnim@bsa.cat